

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1) ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ชีตความสามารถในการพัฒนาประเทศจะเจริญมากน้อยเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือคนในชาตินั้น ๆ การพัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านสุขภาพอนามัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำรัสที่ทรงคุณค่าเป็นแนวทางในการดำเนินงานแก่ผู้เข้าร่วมประชุมในพิธีเปิดการประชุมสัมมนา “ร่วมใจ..ปกป้องเด็กไทยยามวิกฤต” ณ ห้องควีนส์ปาร์ก แกรนด์ฮอลล์ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ก กรุงเทพฯ วันศุกร์ที่ 8 มกราคม 2542 (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน. 2547) ความตอนหนึ่งว่า

“...เด็กมีความสำคัญในฐานะเป็นอนาคต เป็นความหวังของชาติ แต่ในปัจจุบันแต่ในปัจจุบันยังมีเด็กไทยอีกเป็นจำนวนมากที่ขาดความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและทางสมอง เพราะไม่ได้รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและถูกส่วน อันเนื่องมาจากฐานะทางครอบครัวหรือขาดความรู้ทางโภชนาการ ยิ่งยามที่ประเทศชาติอยู่ในยามภาวะวิกฤตเช่นนี้ ยิ่งน่าเป็นห่วงว่าจำนวนเด็กเหล่านี้จะมีเพิ่มมากขึ้น ในการพัฒนาเด็กถ้าไม่สามารถพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในด้านสุขภาพและอนามัยก่อน เด็กก็จะไม่มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ไม่อาจนับได้ว่าเป็นอนาคตของชาติได้ การที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสในเรื่องการกินดีขึ้นนั้น ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของทุกฝ่าย...”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว ซึ่งให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กมีรายการที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านสุขภาพและอนามัย นั้นย่อมกระทบถึง การพัฒนาชาติ ที่สำคัญคือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อให้มีศักยภาพสูงสุด อันจะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน อันดับแรกของการพัฒนาคน คือการพัฒนาสุขภาพอนามัย เพราะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก

จากความจำเป็นดังกล่าว สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2544 : 1) เล็งเห็นว่า นักเรียนจำนวนมากยังขาดอาหารกลางวันหรือได้รับอาหารที่มีคุณภาพต่ำ ไม่เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน เกิดภาวะโภชนาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงเริ่มโครงการอาหารกลางวันในปี 2525 และได้เริ่มเฉลิมฉลองภายใต้คำขวัญ “ฉลอง 60 พรรษามหาราชา เด็กประถมศึกษาไม่หิวโหย” โดยกำหนดให้ทุกโรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530

ในช่วงปลายปี 2534 รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อนำดอกผลกองทุนไปใช้แก้ปัญหาด้านโภชนาการของนักเรียนระดับประถมศึกษาบังเกิดผลรวดเร็วขึ้น จึงเกิดความร่วมมือระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข วัฒนธรรมกำลังทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ วิชาการและบุคลากร เพื่อพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน เพื่อจัดอาหารกลางวันที่โรงเรียน นอกจากจะคำนึงถึงการที่จะให้เด็กอิ่มท้องแล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ ความสะอาด และความปลอดภัยของอาหารที่จัดด้วย ในหนึ่งวันเด็กควรได้รับพลังงานเฉลี่ยประมาณ 1,600 กิโลแคลอรี โดยมีโปรตีนร้อยละ 10-15 (40-60 กรัม) และไขมันร้อยละ 25-30 (45-50 กรัม) ที่เหลืออีกร้อยละ 55-65 เป็นคาร์โบไฮเดรต โดยจัดสัดส่วนของอาหารเข้าให้ได้รับร้อยละ 20 มื้อกลางวันร้อยละ 40 และมื้อเย็นร้อยละ 40 ของความต้องการในแต่ละวัน เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่มาโรงเรียนโดยมิได้รับประทานอาหารเช้า จึงควรจัดปริมาณของอาหารกลางวันให้ได้รับร้อยละ 40 ของความต้องการในหนึ่งวัน คือ 640 กิโลแคลอรีหรือประมาณ 600 กิโลแคลอรี ทั้งนี้รวมทั้งสัดส่วนของโปรตีนและอาหารอื่นๆ ให้ได้รับร้อยละ 40 ของความต้องการในแต่ละวันด้วย (สำนักงานโครงการอาหารกลางวัน. 2547 : 2)

ถึงแม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้ริเริ่มให้มีโครงการอาหารกลางวันมาเป็นเวลานานก็ตาม แต่จากสำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (2545 : 1) สํารวจข้อมูลนักเรียนขาดแคลนอาหารกลางวัน ปี พ.ศ. 2543 พบว่ามีนักเรียนขาดแคลน จำนวน 3,039,336 คน คิดเป็นร้อยละ 49.63 ของนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนที่ภาวะทุพโภชนาการอีก 1,989,317 คน คิดเป็นร้อยละ 32.49 ในการนี้รัฐจัดสรรงบประมาณได้เพียงร้อยละ 30 ของนักเรียนขาดแคลน คิดเป็นนักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือจำนวน 911,800 คน และมีนักเรียนขาดแคลน ที่ควรได้รับความช่วยเหลืออีก 2,127,536 คน

สำหรับผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนนั้น อนุรักษ์ บุญจันทร์ (2543 : 63) พบว่า ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก สวาสดี ขนานใต้ (2543 : 72) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวม และรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก

ขนาดของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน เป็นปัจจัยที่มีส่วนในการทำให้สภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน เห็นได้จากผลการวิจัยของ ถนัด จำกลาง (2542 : 57) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพลังงานและสารอาหารที่นักเรียนขาดแคลน ได้รับระหว่างรูปแบบการจัดอาหารกลางวันและระหว่างขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณรงค์ เจริญผล (2543 : 65) ผลการเปรียบเทียบแนวการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันในทุกๆ ประเด็น ทำการเปรียบเทียบกันโดยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป ทุกคู่การเปรียบเทียบ

นอกจากนี้ สถานภาพของบุคลากรที่แตกต่างกันอันได้แก่ผู้บริหารและครูยังเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยที่ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ติดตาม ส่วนครูนั้นเป็นผู้ปฏิบัติกร ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยของ ณรงค์ เจริญผล (2543 : 79) พบว่า การเปรียบเทียบแนวการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และกรรมการโรงเรียน พบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป คือ แนวการดำเนินงานโครงการ

อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ นอกจากจะเน้นในด้านวิชาการแล้ว ยังต้องตระหนักในด้านบริหารจัดการ ส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต ปีการศึกษา 2547 จำนวน 5,951 คน ระดับประถมศึกษา 54,470 คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 23,500 คน รวมทั้งสิ้น 83,921 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 (2547 : 28) ได้รับประทานที่ถูกหลักโภชนาการ โดยการให้แต่ละโรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันบริการแก่นักเรียนมาโดยตลอด ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันดังกล่าว พบว่า มีปัญหาอุปสรรค อันส่งผลให้ผลลัพธ์ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากอัตราการเป็นโรคขาดสารอาหารของนักเรียนยังไม่ลดลงจากปีก่อน ๆ การดำเนินโครงการอาหารกลางวันยังไม่คล่องตัว อันเนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคหลาย ๆ อย่าง

จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ในปีการศึกษา 2547 เพื่อใช้เป็นแนวทาง พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเพื่อนำผลไปเป็นข้อมูลในการบริหารโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ระหว่างผู้บริหารและครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

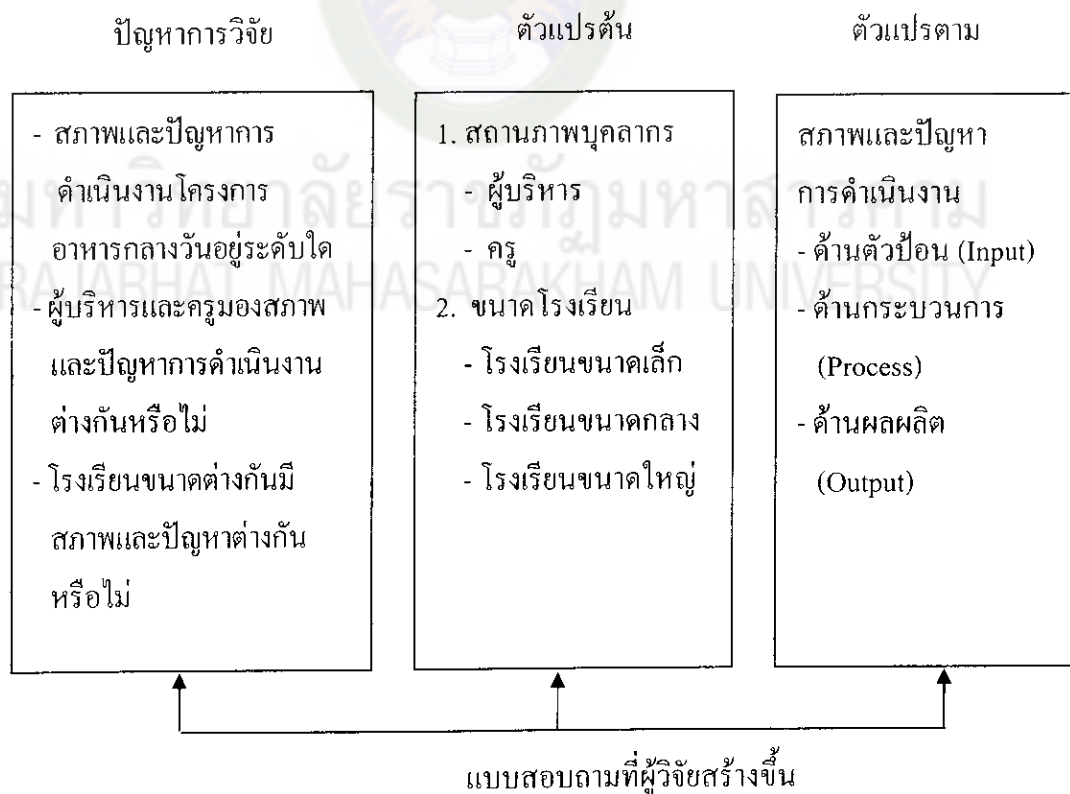
สมมุติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดต่างกัน มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา กลุ่มผู้บริหาร โครงการอาหารกลางวัน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530) แนวดำเนินการ โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานโครงการอาหารกลางวัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544) และทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงระบบ ของนิพนธ์ กินาวงศ์ (2543 : 25-52) มาบูรณาการ และสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่จะศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 162 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมประชากร 324 คน จำแนกตามขนาด โรงเรียน ดังนี้

- 1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 โรงเรียน ประชากร 108 คน
- 1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 71 โรงเรียน ประชากร 142 คน
- 1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 37 โรงเรียน ประชากร 74 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stages Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 178 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียนดังนี้

- 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 คน
- 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 78 คน
- 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 40 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

3.1.1 สถานภาพของบุคลากร แยกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู

3.1.2 ขนาดโรงเรียน แยกเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามหลักแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษาเชิงระบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง สภาพะการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ตามแนวดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

2. ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคและปัญหาที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแนวดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

3. ตัวป้อน (Input) หมายถึง ทรัพยากรในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่

3.1 บุคลากร ประกอบด้วย จัดนักเรียนให้มีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติ การจัดครู อาจารย์ ให้ดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรจากองค์กร หรือหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือ การขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่น

3.2 งบประมาณ ประกอบด้วย การได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด การจัดหาทุน หรือปัจจัย จากบุคคลหรือองค์กร ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

3.3 สถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ประกอบด้วย สถานที่ประกอบอาหาร ที่เหมาะสม สถานที่สำหรับให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน บริเวณที่ดินที่ใช้ในการทำเกษตร เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน แหล่งวัตถุดิบราคาถูกเพื่อใช้ประกอบอาหาร การเตรียม อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การจัดระบบ ความคุมการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ให้มีความคล่องตัวและถูกต้องตามระเบียบ การเตรียมอุปกรณ์ ในการรับประทานอาหารกลางวัน อุปกรณ์ในการเก็บน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค

3.4 การจัดการ ประกอบด้วย การประชุมครู ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการอาหาร กลางวัน การส่งบุคลากรเข้าอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

4. กระบวนการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

4.1 การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ประกอบด้วย ข้อมูลสารสนเทศ ของนักเรียนที่รับบริการอาหารกลางวัน ข้อมูลทุนในการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ข้อมูลวัสดุอุปกรณ์งานครัว ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ประกอบอาหาร ข้อมูลแหล่งวัตถุดิบราคาถูก เพื่อใช้ประกอบอาหาร

4.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน การแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

4.3 วางแผนดำเนินการ ประกอบด้วย การศึกษานโยบาย เป้าหมายในการจัดโครงการอาหารกลางวัน การศึกษาวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การประชุมคณะกรรมการเพื่อชี้แจงให้ทราบบทบาท และหน้าที่ การเสนอรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของโรงเรียน การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้พอเพียงตลอดปี การจัดทำรายการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การจัดทำรายการอาหารที่เหมาะสมกับวัตถุดิบ และตามฤดูกาล การจัดทำรายการอาหารที่มีราคาประหยัด วางแผนดำเนินงานบุคลากรภายในสถานศึกษา วางแผนดำเนินงานบุคลากรภายนอกสถานศึกษา การวางแผนการสอน ให้นูรณาการกับกระบวนการจัดทำอาหารกลางวัน การเชื่อมโยงกับโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวัตถุดิบ ป้อนโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดกิจกรรมสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น วางแผนการประเมินผลและการรายงานข้อมูลจัดทำแผนงานโครงการอาหารกลางวันไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เสนอแผนงานโครงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบและอนุมัติการดำเนินงาน

4.4 ดำเนินการตามแผน ประกอบด้วย การดำเนินงานตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับความต้องการศักยภาพของโรงเรียน

4.5 การประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมเสริมโครงการอาหารกลางวัน การประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชน การประเมินผลคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร การประเมินผลการให้บริการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ การประเมินผลการให้บริการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน การประเมินผลการเจริญเติบโตของนักเรียน การประเมินผลด้านสุขนิสัยที่ดี

4.6 การรายงาน ประกอบด้วย การรายงานการใช้จ่ายงบประมาณตามกำหนด การรายงานข้อมูลจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาทางโภชนาการ การรายงานผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน

5. ผลผลิต (Output) หมายถึง เป็นผลลัพธ์ (Result) ของการดำเนินการตามกระบวนการ ให้นบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่าง ๆ ของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่

5.1 ด้านนักเรียน ประกอบด้วย นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีสารอาหารครบ ทั้ง 5 หมู่ นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคนทุกวัน นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคนทุกวัน นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข นักเรียนมีระเบียบและมารยาทในการ เข้ารับอาหาร นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร นักเรียนแสดงความเอื้อเฟื้อแบ่งปันอาหาร ซึ่งกันและกัน นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ นักเรียนมีมารยาทในการ รับประทานอาหาร นักเรียนล้างมือหลังรับประทานอาหาร นักเรียนแปรงฟันหลังรับประทาน อาหาร นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน

5.2 ด้านครู ประกอบด้วย ครูบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนกับกระบวนการ จัดทำอาหารกลางวัน ครูให้ความรู้เรื่องสุขศึกษาและหลักโภชนาการแก่นักเรียน ครูร่วมกิจกรรม โครงการอาหารกลางวันเหมาะสมตามความสามารถของตนเอง จัดทำเอกสารทางการเงินเกี่ยวกับ โครงการอาหารกลางวันเป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน การบันทึกหลักฐานการรับ-จ่ายเงิน เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน การรายงานการเงินการใช้จ่ายเงินให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ

5.3 ด้านชุมชน ประกอบด้วย การอุทิศเวลาช่วยโรงเรียนมาประกอบอาหารของ ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการอาหาร กลางวัน

6. โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อให้เด็ก นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่า และปริมาณที่เพียงพอแก่ความต้องการของ ร่างกายและเพื่อส่งเสริมเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันตลอดจนเป็นการเผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการแก่ผู้ปกครองและชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนด้วย

7. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 แยกเป็น 3 ขนาด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 76) คือ

- 7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 7.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
- 7.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

8. ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

9. ครู หมายถึง ครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

2. เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY